МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет музичного мистецтва
Кафедра народних інструментів

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АНСАМБЛЬ»

Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність: В5 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма: «Музичне мистецтво»

Профілізація: «Народні інструменти»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Харків-2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Ансамбль» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальність В5 Музичне мистецтво, освітня програма «Музичне мистецтво», профілізація «Народні інструменти»). Х.: Харківська державна академія культури, 2026. 13 с.

Розробник: Сташевський А. Я. – заслужений діяч мистецтв України, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри народних інструментів ХДАК

Обговорено та затверджено: на засіданні кафедри народних інструментів

Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри: ___Сташевський А. Я._ _____
підпис

Схвалено: методичною радою факультету музичного мистецтва ХДАК

Протокол № 1 від 31 серпня 2026 року

Голова методичної ради факультету: _____ Галина БРЕСЛАВЕЦЬ

© Харківська державна академія культури, 2026
© Сташевський А. Я., 2026

Опис навчальної дисципліни
«Ансамбль»

<table>
<tr><th>Інформація про освітню програму</th><th colspan="2">Інформація про навчальну дисципліну</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Галузь знань:
В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</td><td colspan="2">Статус дисципліни: обов’язкова</td></tr>
<tr><td rowspan="2" colspan="2">Загальний термін освоєння: 1 рік і 5 місяців</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Спеціальність:
В5 Музичне мистецтво</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Освітньо-професійна програма:
«Музичне мистецтво»

Фахова профілізація:
«Народні інструменти»</td><td colspan="2">Роки навчання: 1, 2
Семестри: 1, 2, 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Мова викладання: українська</td></tr>
<tr><td colspan="2">Загальний обсяг:
9 кредитів ЄКТС (270 годин)</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Рівень вищої освіти:
другий (магістерський)</td><td colspan="2">Практичні заняття</td></tr>
<tr><td>денна форма</td><td>заочна форма</td></tr>
<tr><td>84 год.</td><td>24 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>денна форма</td><td>заочна форма</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Форма здобуття освіти:
денна, заочна</td><td>186 год.</td><td>246 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форми семестрового контролю</td></tr>
<tr><td colspan="2">1, 2 сем. – залік
3 сем. – екзамен</td></tr>
</table>

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Ансамбль» є важливою складовою змісту освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Мета навчальної дисципліни – формування у майбутніх фахівців у галузі народно-інструментального мистецтва комплексу професійних компетентностей, необхідних для самостійної професійної діяльності в сфері ансамблевого виконавства.

Завдання навчальної дисципліни:

- розвиток навичок ансамблевого музикування в різних інструментальних складах у концертно-виконавському та репетиційному процесах;
- формування здатності визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві;
- розвиток вміння вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію;
- розвиток музично-аналітичних навичок жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

Пререквізити: Опанування освітнього компонента «Ансамбль» ґрунтується на знаннях, уміннях і навичках, набутих на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, та міждисциплінарних зв’язках з освітнім компонентом «Виконавська майстерність» і освітніми компонентами професійної підготовки за фаховою профілізацією «Народні інструменти», зокрема «Оркестрова практика».

Необхідними передумовами є володіння основами музично-теоретичного та художньо-виконавського аналізу, навичками інструментального й ансамблевого виконавства, читання ансамблевих партій і партитур, технічними прийомами та засобами звуковидобування відповідно до інструментальної спеціалізації. Важливими є розуміння жанрово-стильових особливостей народно-інструментального мистецтва, принципів ансамблевої взаємодії, уміння узгоджувати індивідуальні виконавські рішення з партнерами та готовність до спільної репетиційної й концертної діяльності.

Постреквізити: Результати опанування освітнього компонента «Ансамбль» сприяють удосконаленню професійної виконавської майстерності у сфері народно-інструментального мистецтва, розвитку ансамблевого мислення, художньо-інтерпретаційної самостійності, навичок професійної комунікації, репетиційної взаємодії та реалізації спільної художньої концепції музичного твору. Набуті компетентності застосовуються та поглиблюються під час опанування освітніх компонентів «Практика за фахом» і «Педагогічна практика», а також у процесі

підготовки кваліфікаційної роботи магістра відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії здобувача.

Сформовані професійні компетентності забезпечують готовність до підсумкової атестації, самостійної концертно-виконавської та педагогічної діяльності у складі ансамблів народних інструментів, організації репетиційного процесу, реалізації творчих проєктів, а також подальшого професійного розвитку й продовження навчання на третьому (освітньо-науковому або освітньо-творчому) рівні вищої освіти для здобуття ступеня доктора філософії або доктора мистецтва відповідно.

2. Програмні компетентності та результати навчання.

Компетентності, формування яких забезпечує дисципліна

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції. СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики. СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності. СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації. СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету. СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу. СК 10. Здатність до професійного саморозвитку та вдосконалення виконавської, педагогічної та дослідницької майстерності

Програмні результати навчання

РН 1. Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності.

РН 2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

РН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово- стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

3. Програма навчальної дисципліни

Наскрізні теми в семестрі у процесі роботи над ансамблевими творами:

1. Професійна автономія та інтегрована ансамблева інтерпретація

Тема 1.1. Самостійне художньо-виконавське опрацювання ансамблевого твору на завершальному етапі професійної підготовки.

Тема 1.2. Професійне управління репетиційним процесом та корекція ансамблевої інтерпретації.

2. Підсумкова концертно-виконавська реалізація та професійне узагальнення

Тема 2.1. Підготовка та професійна реалізація завершеної ансамблевої програми.

Тема 2.2. Підсумкове публічне виконання та професійна рефлексія ансамблевої діяльності.

1 курс

1 семестр

Тема 1. Вивчення творів для ансамблю народних інструментів: а) твору епохи бароко або класицизму (перекладення); б) твору на народній основі.

Вивчення одного творів доби бароко або класицизму в перекладенні для ансамблю народних інструментів та одного оригінального твору на народній основі. Розвиток артистизму, виконавської культури та технічної майстерності. Оволодіння методикою ансамблевої гри та репетиційної роботи. Освоєння типових закономірностей композиційної структури, драматургії та засобів музичної виразності музичного твору. Формування здатності відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію. Формування психологічної готовності до публічного концертного виступу у складі ансамблю народних інструментів.

2 семестр

Тема 2. Вивчення творів для ансамблю народних інструментів: а) твору епохи романтизму або музики XX-XXI століть (перекладення); б) твору на народній основі

Вивчення твору для камерно-інструментального складу за участі фортепіано (дует, фортепіанне тріо, фортепіанний квартет тощо) другої половини XIX – XX століть. Розвиток артистизму, виконавської культури та технічної майстерності. Оволодіння методикою ансамблевої гри та репетиційної роботи. Освоєння типових закономірностей композиційної структури, драматургії та засобів музичної виразності музичного твору. Формування здатності відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію. Формування психологічної готовності до публічного концертного виступу у складі камерного ансамблю.

2 курс

3 семестр

Тема 3. Вивчення твору для камерно-інструментального складу (від епохи бароко до сьогодення)

Вивчення твору для камерно-інструментального складу за участі фортепіано (дует, фортепіанне тріо, фортепіанний квартет тощо) від бароко до сьогодення. Розвиток артистизму, виконавської культури та технічної майстерності. Оволодіння методикою ансамблевої гри та репетиційної роботи. Освоєння типових закономірностей композиційної структури, драматургії та засобів музичної виразності музичного твору. Формування здатності відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію. Формування психологічної готовності до публічного концертного виступу у складі камерного ансамблю.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 курс, 1 семестр												
Тема 1. Вивчення твору для камерно-інструментального складу епохи	90		30			60	90		8			82

класицизму або романтизму												
Разом за 1 семестр	90		30			60	90		8			82
1 курс, 2 семестр												
Тема 2. Вивчення твору для камерно-інструментального складу другої половини XIX – XX століть	90		30			60	90		8			82
Разом за 2 семестр	90		30			60	90		8			82
2 курс, 1 семестр												
Тема 3. Вивчення твору для камерно-інструментального складу (від бароко до сьогодення)	90		24			66	90		8			82
Разом за 3 семестр	90		24			66	90		8			82
Усього годин	270		84			186	270		24			246

5. Завдання для самостійної роботи здобувача освіти

1. Самостійна робота над вивченням індивідуальних партій ансамблевих музичних творів та удосконаленням виконавської майстерності.

2. Опрацювання рекомендованої наукової та методичної літератури з проблем камерно-ансамблевого виконавства і педагогіки.

3. Аналіз жанрово-стильових особливостей виконуваних музичних творів.

4. Прослуховування аудіо- та відеозаписів музичних творів. Порівняльний аналіз художніх інтерпретацій виконуваних музичних творів.

5. Аналіз виконавських стилів видатних представників камерно-ансамблевого виконавства.

6. Відвідування концертних заходів.

6. Методи навчання

Словесні: вербальне пояснення, бесіда, дискусія, обговорення.

Пояснювально-ілюстративні: наочна ілюстрація, презентація, метод пластичного інтонування тощо.

Художньо-практичні: репродуктивний, проблемно-пошуковий, творчий, проектний тощо.

Комунікативно-кооперативні методи: координація процесу ансамблевої взаємодії в колективі.

Рефлексивно-аналітичні методи: самоаналіз результатів репетиційної й концертної діяльності.

Цифрові методи: використання аудіо- та відеофіксації, цифрових нотних і інформаційних ресурсів.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного контролю: прослуховування на практичних заняттях, відкриті концерти, конкурси на краще виконання музичних творів.

Форма семестрового підсумкового контролю: залік (1, 2 сем.), екзамен (3 сем.).

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Ансамбль» за фаховою профілізацією «Народні інструменти» здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення «Про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії культури» та Положення «Про проведення заліково-екзаменаційної сесії у Харківській державній академії культури».

У 1-му та 2-му семестрах форма семестрового контролю — залік. Підсумкова оцінка за кожний семестр визначається за 100-бальною накопичувальною системою за результатами практично-виконавської та репетиційної роботи, виконання завдань самостійної роботи, контрольних прослуховувань, художньо-виконавського аналізу, самоаналізу та професійної комунікації.

У 3-му семестрі форма семестрового контролю — екзамен. Підсумкова оцінка визначається як сума балів за поточний контроль (до 60 балів) та екзамен (до 40 балів).

Максимальна кількість балів за кожний семестр — 100 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки — 60 балів.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти. Критерії оцінювання.

Поточна успішність протягом семестру	Самостійна робота	Екзамен	Усього
40	20	40	100

Розподіл балів за формами контролю:

- поточний контроль успішності навчання під час практичних занять – до 40 балів;
- контроль самостійної роботи – до 20 балів;
- екзамен – до 40 балів.

Додаткові бали можуть бути зараховані (за умови дотримання загальних вимог 100-бальної системи оцінювання):

- за виступи на відкритих концертах – до 10 балів;
- за перемогу в конкурсі музикантів-виконавців – до 10 балів.

Максимальна кількість балів, яка може бути набрана до підсумкової форми контролю (екзамену) в кожному семестрі, становить 60 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
74-81	**C**		
64-73	**D**	задовільно	
60-63	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання
1. Високий 90 – 100балів	Виконання програмних вимог у повному обсязі. Відмінне виконання музичних творів високого рівня складності. Глибоке розуміння жанрово-стильових особливостей й художнього змісту виконуваних творів. Яскравість та переконливість художньої інтерпретації твору. Високий рівень художньо-технічної майстерності. Різноманітність і відповідність засобів музично-виконавської виразності художньому задуму композитора. Високий рівень музичності, артистизму та стабільності у виконанні концертної програми.
2. Достатній 82-89 балів	Виконання програмних вимог у повному обсязі. Добре виконання музичних творів достатнього рівня складності. Розуміння жанрово-стильових особливостей й художнього змісту виконуваних творів. Достатня переконливість художньої інтерпретації твору. Достатній рівень художньо-технічної майстерності. Різноманітність засобів музично-виконавської виразності. Достатній рівень музичності, артистизму й стабільності, але наявність незначних художніх та/або технічних неточностей у виконанні концертної програми.
74-81 балів	Виконання програмних вимог у повному обсязі. Добре виконання музичних творів достатнього рівня складності. Розуміння жанрово-стильових особливостей й художнього змісту виконуваних творів. Достатній рівень художньо-технічної майстерності, проте не завжди переконливий вибір засобів музично-виконавської виразності. Достатній рівень музичності, артистизму й стабільності, але наявність деяких художніх та/або технічних помилок у виконанні концертної програми.
3. Середній 64-73 балів	Виконання програмних вимог у повному обсязі. Виконання музичних творів середнього рівня складності. Не завжди адекватне розуміння жанрово-стильових особливостей й художнього змісту виконуваних творів. Середній рівень художньо-технічної майстерності. Не завжди переконливий вибір засобів музично-виконавської виразності. Середній рівень музичності, артистизму й стабільності, а також наявність деяких суттєвих художніх та/або технічних помилок у виконанні концертної програми.
60-63 балів	Виконання програмних вимог у повному обсязі. Виконання музичних творів середнього рівня складності. Формальне розуміння жанрово-стильових особливостей й художнього змісту виконуваних творів. Середній рівень художньо-технічної майстерності. Не переконливий вибір засобів музично-виконавської виразності. Середній рівень музичності, артистизму й стабільності, а також наявність значної кількості суттєвих художніх та/або технічних помилок у виконанні концертної програми.
4. Початковий 35-59 балів	Виконання програмних вимог не в повному обсязі. Виконання музичних творів середнього або недостатнього рівня складності. Нерозуміння жанрово-стильових особливостей й художнього змісту виконуваних творів. Недостатній рівень художньо-технічної майстерності. Недостатній рівень музичності й артистизму, нестабільність, а також наявність значної кількості суттєвих художніх та/або технічних помилок у виконанні концертної програми.
1-34 балів	Невиконання програмних вимог. Виконання музичних творів недостатнього рівня складності. Нерозуміння жанрово-стильових особливостей й художнього змісту виконуваних творів. Низький рівень художньо-технічної майстерності. Низький рівень музичності, артистизму, нестабільність, а також наявність великої кількості суттєвих художніх та/або технічних помилок у виконанні концертної програми.

9. Умови та політика опанування навчальної дисципліни

Умовами опанування навчальної дисципліни «Виконавська майстерність» є:
- регулярне відвідування усіх занять згідно з розкладом та систематичне виконання поставлених завдань;
- дотримання Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf);
- дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК:
https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html;
Кодекс академічної доброчесності ХДАК:
https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html);
- запобігання / протидія булінгу (цькуванню) (Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК
https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf).

Вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf).

Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf).

Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про порядок ліквідації академічної заборгованості здобувачами вищої освіти ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_laz.pdf).

Принципи відповідального та етичного використання ШІ в академічній діяльності учасників освітнього процесу ХДАК визначено в Положенні про використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі, науковій та мистецькій діяльності ХДАК
(https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_shi_26.pdf).

10. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус.
3. Нотна література.
4. Наукова та методична література з проблем камерно-ансамблевого виконавства.
5. Аудіо- та відеозаписи майстер-класів і концертних виступів видатних представників камерно-ансамблевого виконавства.

11. Рекомендована література

Основна

1. Берегова О. Стильові тенденції в камерній музиці українських композиторів 80-90-х років XX стріччя. Ситуація постмодерну. *Українське музикознавство : наук.-метод. збірник.* К., 2000. Вип. 29. С.103-108.
2. Данилюк М. М., Данилюк Я. В. Народно-інструментальні ансамблі Харкова: естетика та перцепція. *Education and Science of Today: Intersectoral Issues and Development of Sciences* : матеріали VI Міжн. наук.- практ. конф., м. Кембридж, Велика Британія, 29 берез. 2024 р. С. 585–589. URL: https://doi.org/10.36074/logos-29.03.2024
3. Малахова М. Студентський народно-інструментальний ансамбль: технологія командної інтерпретації музичних творів. *Освітологічний дискурс*. № 3-4(26-27). С. 100–109. URL: https://doi.org/10.28925/2312-5829.2019.3-4.100109.
4. Повзун Л. Камерність як жанрово-стильова парадигма інструментально-ансамблевої творчості. Одеса: Астропринт, 2018.
5. Повзун Л. Феномен камерності в системі інструментально-ансамблевих жанрів : монографія. Одеса: Печатний дім. 2018.
6. Повзун Л. Історія камерних інструментально-ансамблевих жанрів. *Навчальний посібник до курсу «Методика викладання камерного ансамблю» для Вищих навчальних закладів IV рівня аккредитації*. Одеса: «Печатний дім», 2013. 213 с.
7. Польська І.І. Камерний ансамбль: Історія, теорія, естетика : Монографія / І.І.Польська. Х. : ХДАК, 2001. 396 с.
8. Польська І.І. Камерний ансамбль доби віденського класицизму (до питання про жанрову кристалізацію). *Теоретичні та практичні питання культурології : [зб. наук. ст.].* Мелітополь : Сана, 2004. Вип. XVII. С. 3–11.
9. Польська І. Камерно-ансамблеве мистецтво України: шляхи музикознавчих розвідок. *Наукові збірки ЛНМА імені М. В. Лисенка.* Львів : Сполом, 2015. Випуск 34 : Виконавське мистецтво. Камерно-інструментальний ансамбль: історія, теорія, практика. С. 29–47.

Додаткова

1. Боровик І. Українська камерно-інструментальна музика 60-70 років. К., 1993.
2. Дика Н.О. Камерно-інструментальні ансамблі в Україні. Творчість і виконавство : автореф дис. на здобуття наук. ступ. канд. мистец. Київ, 2001. 20 с.
3. Камерно-інструментальний ансамбль: історія, теорія, практика : наук. зб.: серія: Виконавське мистецтво : ЛНМА імені М.В. Лисенка. Вип. № 25.
4. Кияновська Л. Камерність в індивідуальних трансформаціях творчості Віктора Камінського. *Наукові збірки ЛНМА імені М. В. Лисенка.* Львів : Сполом, 2015. Випуск 34 : Виконавське мистецтво. Камерно-інструментальний ансамбль: історія, теорія, практика. С. 21–29.

5. Лаврик Н. Деякі питання виконавської інтерпретації камерних творів сучасних українських композиторів Музичне мистецтво: зб. статей. Вип. 5. Донецьк, 2005.
6. Повзун Л. «Німа інтонація» як психофізичний показник виконавського ансамблевого узгодження. *Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник ОНМА імені А. В. Неждановоï : збірка наукових праць.* Одеса : Астропринт, 2013. Випуск 18. С. 348–357.
7. Щербакова О. Камерно-інструментальний ансамбль у науковому просторі. *Наукові збірки ЛНМА імені М.В. Лисенка / ЛНМА імені М.В. Лисенка; [гол. ред. : І. Пилатюк, наук. ред.-упоряд. : Ніна Дика]*. Львів, 2013. С. 326-329.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури. Режим доступу: http://lib-hdak.in.ua/
2. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. Режим доступу: https://korolenko.kharkov.com/
3. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека ім. К. С. Станіславського. Режим доступу: http://mtlib.org.ua/
4. Нотні електронні бібліотеки:
   https://violinsheetmusic.org/
   https://imslp.org/wiki/List_of_compositions_featuring_the_violin